

Danskernes Historie Online

Danske Slægtsforskeres Bibliotek

Dette værk er downloadet fra Danskernes Historie Online

Danskernes Historie Online er Danmarks største digitaliseringsprojekt af litteratur inden for emner som personalhistorie, lokalhistorie og slægtsforskning. Biblioteket hører under den almennyttige forening Danske Slægtsforskere. Vi bevarer vores fælles kulturarv, digitaliserer den og stiller den til rådighed for alle interesserede.

Støt Danskernes Historie Online - Bliv sponsor

Som sponsor i biblioteket opnår du en række fordele. Læs mere om fordele og sponsorat her: <https://slaegtsbibliotek.dk/sponsorat>

Ophavsret

Biblioteket indeholder værker både med og uden ophavsret. For værker, som er omfattet af ophavsret, må PDF-filen kun benyttes til personligt brug.

Links

Slægtsforskeres Bibliotek: <https://slaegtsbibliotek.dk>

Danske Slægtsforskere: <https://slaegt.dk>

JONSTRUPBOGEN

54DE BIND

1988

REDIGERET AF
ALLAN BÄCK

KØBENHAVN
JONSTRUPSAMFUNDETS FORLAG
1988

INDHOLDSFORTEGNELSE

	Side
Den grøndlandske skoles udvikling som jeg selv har oplevet den af chr. Berthelsen	3
Rapport 1987, profil af læreruddannelsen (af studielektor Andreas Frehr)	18
Jonstrup Seminarium på Tibberupskolen praktik på en anden måde	32
Johs. Eliassen, æresmedlem af Jonstrupsamfundet ...	36
Årets gang på Jonstrup	38
Dimitterede 1987	39
Love for Jonstrupsamfundet	42
Sådan bliver man medlem af Jonstrupsamfundet	46
Bestyrelsen for Jonstrupsamfundet	47
Resultat af logokonkurrencen	48

Produktion: KP Trykkeriet

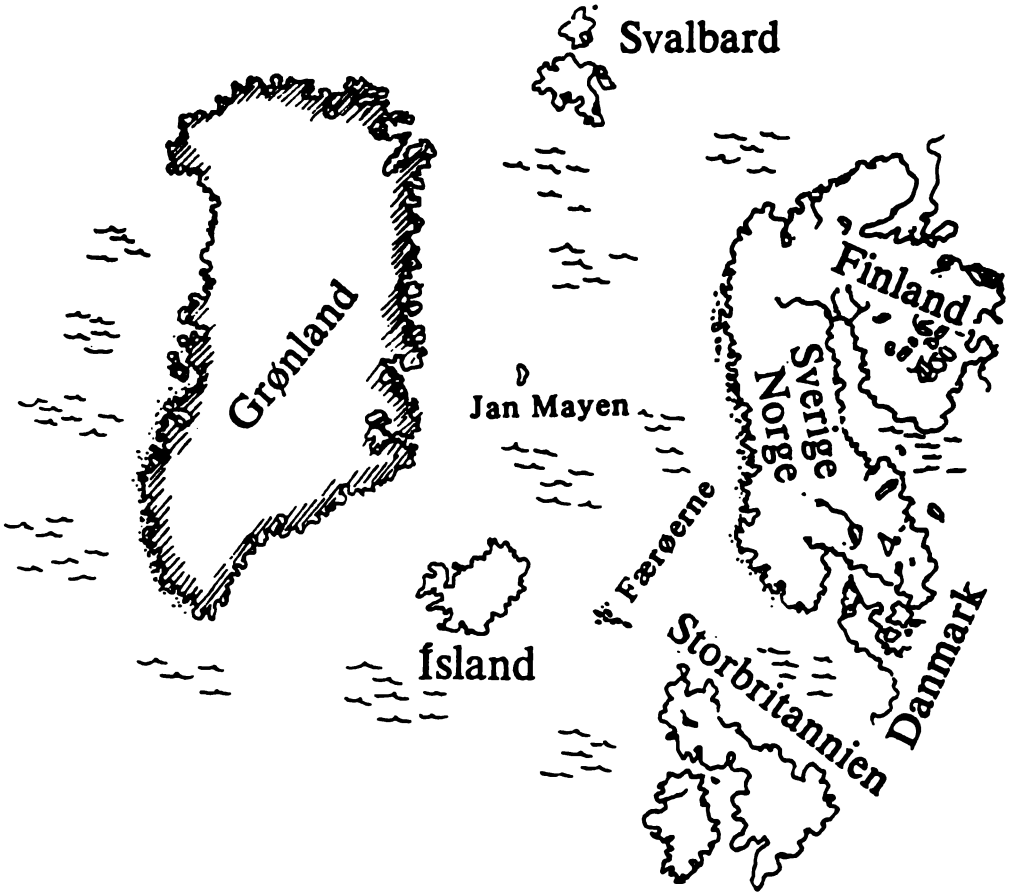
Den grønlandske skoles udvikling – som jeg selv har oplevet den

Indledning

Da Peter Heilmann og jeg for 50 år siden blev optaget på Jonstrup Seminarium, var vores baggrund kateket- og lærereksamen fra seminariet i Godthåb. Opbygningen af den grønlandske skole på det tidspunkt var uhyre enkel. Der var 7-årig børneskole. Oven på børneskolen var der mulighed for at komme på en 2-årig kostefterskole for et meget begrænset antal aspiranter. Da jeg i 1930 blev optaget, var der kun 40 pladser for drenge til rådighed for hele Grønland. Det næste trin var den 2-årige »højskole« (ikke folkehøjskole) med seminarielinie og reallinie. Fra højskolens seminarielinie rykkede man op på et 2-årigt seminarium.

Det var de eneste muligheder for videre skolegang. Når man var færdig på seminariet, blev man automatisk ansat som kateket – uden ansøgning. En kateket var sjælesørger i menigheden, og han prædikede i kirken om søndagen. Herudover skulle han passe sit skolearbejde fra mandag til lørdag. Uddannelsen på seminariet var således lagt an på at skulle tilgodesee de to arbejdsområder. Timeplanen var af den grund meget stram. Der var ikke plads hverken til specialisering i enkelte fag eller til optagelse af nye fag.

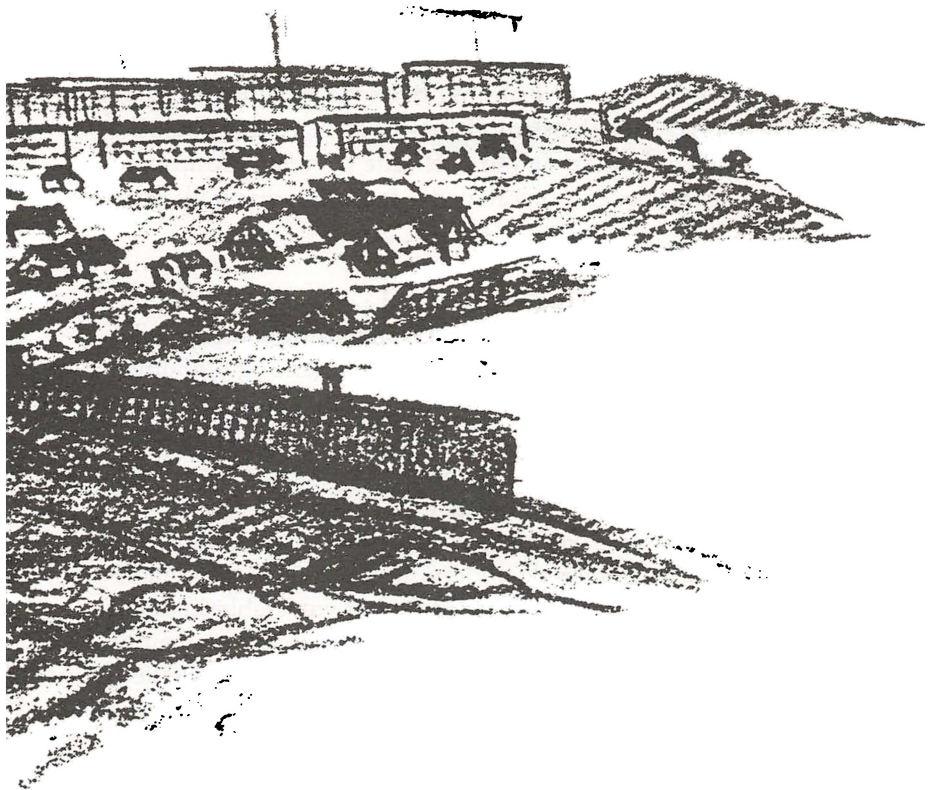
Grønland havde dengang kolonistatus; og i det lukkede samfund med fangererhverv som eksistensgrundlag var der ikke særlig stort behov for avanceret undervisning – ej heller for specielle uddannelser. De få grønlændere, der skulle bruges til specielle opgaver, blev ud-

dannet i Danmark. Der var således på seminariet praksis for, at en eller to elever fra et hold blev sendt til videreuddannelse i Danmark for senere at blive ordineret til præst eller blive lærer på efterskolerne eller på seminariet. Normalt tog en sådan ekstra uddannelse i Danmark to år. Det første år gik med at lære dansk og vænne sig til forholdene i de fremmede omgivelser. I det andet år fulgte man f.eks. undervisningen på et seminarium som hospiterende elev, eller man blev undervist privat af en præst i teologi og i kirkelige forhold. Måske var der også lejlighed til et kort højskoleophold. Hele uddannelsen blev arrangeret af Grønlands Styrelse, uden at man behøvede at bekymre sig om noget. Man fik det hele serveret gratis. Som præst eller som lærer med denne 2-årige ekstra uddannelse fik man efter grønlandske forhold ganske fordelagtige ansættelsesforhold.

Peter Heilmann og jeg blev sendt til Danmark på ovenfor skildrede vilkår. Vi havde vel begge ungdommens trang til at se noget nyt og drage »over de høje fjelde«, og det var i sig selv en stor oplevelse at komme til Danmark. Peter Heilmann ville være lærer, og jeg ville være præst; men jeg havde den idé, at jeg kun ville være præst, hvis jeg kunne opnå den samme uddannelse som de danske præster. Man var vist i Grønlands Styrelse både overrasket og forundret over min indstilling, som måske heller ikke var så velfunderet. Det endte da også med, at jeg fandt ud af, at det hele var ret så uoverskueligt. Jeg lod mig overbevise om, at uddannelsen i givet fald ville tage mange år. Alene det at skulle lære flere fremmedsprog på et sprog (dansk), som jeg først skulle til at lære ordentligt, var svært at overskue. Jeg var imidlertid fast besluttet på, at jeg ville have en fuld dansk uddannelse. Så var det mest nærliggende at overveje at læse til lærer. Peter Heilmann og jeg fremsatte vores ønske om at komme på et dansk seminarium, idet vi henviste til, at en grønlandser seks år tidligere (som den første) havde gennemført dansk læreruddannelse med samme forudsætninger, som vi havde. Man var imidlertid i Grønlands Styrelse meget betænkelig og forklarede os, at den danske læreruddannelse i mellemtiden var blevet 4-årig, at engelsk var blevet obligatorisk, at niveauet i det hele taget var blevet hævet o.s.v. Det traf sig så heldigt, at vores forstander på seminariet i Godthåb og provsten for Grønland, som også kendte os, opholdt sig i Danmark i det år. Jeg tror

nok, de havde været med til at påvirke Grønlands Styrelse, som til sidst gav sig. – Så vidt, så godt. Så meldte spørgsmålet om optagelsesprøve sig. Vores dansk var mangelfuldt, og vi var helt blanke i flere fag (matematik, engelsk, botanik m.fl.). Vi ville ikke kunne klare optagelsesprøven uden yderligere forberedelse. Her fik vi dispensation. Det forlød, at Th. Stauning, under hvem Grønland sorterede, skrev under på et stykke papir, hvorpå der stod, at vores kateket- og lærereksamen kunne sidestilles med dansk realeksamen. Den økonomiske side af sagen var også et problem, idet vi ikke kunne forvente at få hjælp hjemmefra. Vi fik en ordning med Grønlands Styrelse i form af et studielån. Det var i sig selv en tilfredsstillende for os at vide, at vi selv kom til at betale uddannelsen frem for at få det hele forærende.

Det blev fire dejlige år på Jonstrup, og hvor var der mange flinke mennesker! De mangelfulde danskundskaber var den største hemsko – især når man skulle udtrykke sig om abstrakte begreber. Man kunne godt misunde de danske kammerater, der formulerede sig ubesværet.

Ønsker om bedre undervisning i Grønland

Som det fremgår af min indledning, var Grønland og Danmark for 50 år siden to vidt forskellige verdener, hvad angik skole og uddannelse. Men allerede dengang var der fra grønlandsk side ganske klare ønsker om forbedring af undervisningsforholdene i almindelighed og danskundervisningen i særdeleshed. Dansk blev indført som fag i børneskolen med loven om kirke og skole af 1925. (Skolen sorterede under kirken.) Men i mange år kunne der ikke gøres noget effektivt på grund af mangelen på kvalificerede undervisere. Den klareste demonstration af ønsket om effektiv danskundervisning var etableringen af en dansksproget skole i Julianehåb i 1930 på initiativ af en gruppe grønlandske forældre, der ansatte en dansk lærerinde og lønnede hende. Ordningen eksisterede i nogle år, men indstilledes, da lærerinden kunne ansættes af Grønlands Styrelse ved den lokale børneskole.

Den anden verdenskrig bragte Grønland nærmere til den store verden udenfor, idet Amerika oprettede baser i Grønland og påtog sig forsyningen af Grønland med varer. Ved genetableringen af forbindelsen med Danmark i 1945 blev der fra grønlandsk politisk side

fremSAT stærke ønsker om ændringer i koloniadministrationen – herunder også ønsker om bedre undervisningsforhold. Det mål, som man fra grønlandsk side stiledede imod, var at gøre dansk til skolesprog og uddannelsessprog samt på længere sigt at gøre dansk og grønlandsk ligestillede som sprog i landet. Enkelte udtrykte endog tvivl om, hvorvidt grønlandsk havde en fremtid som sprog. Der var naturligvis også enkelte, der udtrykte andre opfattelser, men de vandt ikke genklang hos flertallet.

Nyordningen af Grønland begyndte i 1950. Monopolet ophævedes, og i 1953 blev Grønland indlemmet i det danske rige. De foran omtalte meget radikale og meget klart formulerede meninger om det danske sprogs fremtidige placering i Grønland, som forfægtedes af fremtrædende grønlandske politikere, kom til at præge skolelovgivningen.

Skolens nyordning

Grønland fik sin første egentlige skolelov i 1950, og skolevæsenet fik sin egen ledelse. Med denne lov fik dansk en meget fremtrædende placering i skolen. Loven gav f.eks. mulighed for, at dansk blev indført gradvis som undervisningssprog fra 3. klasse i de større byer – til at begynde med kun i 3 byer. Oven på den i indledningen omtalte 2-årige efterskole indførtes som en overbygning en 4-årig realskole, som i pensum nøje svarede til den danske. Undervisningssproget i realskolen var dansk. Grønlandsk var obligatorisk fag i hele skoleforløbet.

Skolens nyordning fik en meget positiv modtagelse hos den grønlandske befolkning. Men udviklingen blev meget mere hektisk, end nogen havde forestillet sig.

De mange skolebørn

Et af de vigtigste initiativer fra statens side i nyordningens første år var at udbygge sundhedsvæsenet og forbedre de sociale forhold. Tuberkulosen, der var Grønlands svøbe, blev nedkæmpet i løbet af en kort årrække. Fødselstallet steg ganske betydeligt, og samtidig faldt børnedødeligheden. Dette havde den konsekvens, at det i 60-erne væltede frem med de mange elever, der krævede undervisning. Elevtallet i folkeskolen fordobledes i en 10-årig periode fra 1960-70. Den-

ne eksplosionsagtige stigning af børnetallet sprængte rammerne omkring skolen totalt. Det gjorde heller ikke situationen nemmere, at der inden for den samme periode foregik en betydelig befolkningsforskydning fra bygd til by, og at interessen for videreskolegang voksede stærkt. Det var svært at følge med i omfanget af tilflytningen til byerne, før folkeregisteret blev etableret. Det gav nogle ubehagelige overraskelser ved skoleårets begyndelse. I en af de større byer mødte f.eks. et år en ekstra første klasse op, som man ikke havde regnet med. For at imødekomme de mange ønsker om videreskolegang blev der ved dispensation fra loven oprettet 8. og 9. klasser i det omfang, skolens rammer og lærersituationen tillod det. Herudover blev der givet tilbud om efterskoleophold i Danmark.

Der blev vitterlig bygget mange skoler i 60-erne, og de bevilgende myndigheder var yderst forstående. Men tiden og den tekniske kapacitet satte naturlige grænser for, hvor hurtigt der kunne bygges. Det var mange gange nødvendigt at bruge midlertidige løsninger, som ikke altid var så populære. Godthåb, administrationsbyen, voksede stærkest. I 1960 havde byen én skole, som ikke var fuldt udbygget. I 1970 var det blevet til tre 3-sporede og næsten helt udbyggede skoler.

De problemer, der fulgte med i kølvandet af denne voldsomme stigning af elevtallet, kom jeg til at opleve på nærmeste hold, da det blev min opgave at være med til at løse dem som skoledirektør for Grønland (1960-72). Det var en hektisk tid, men også en spændende tid.

Lærersituationen

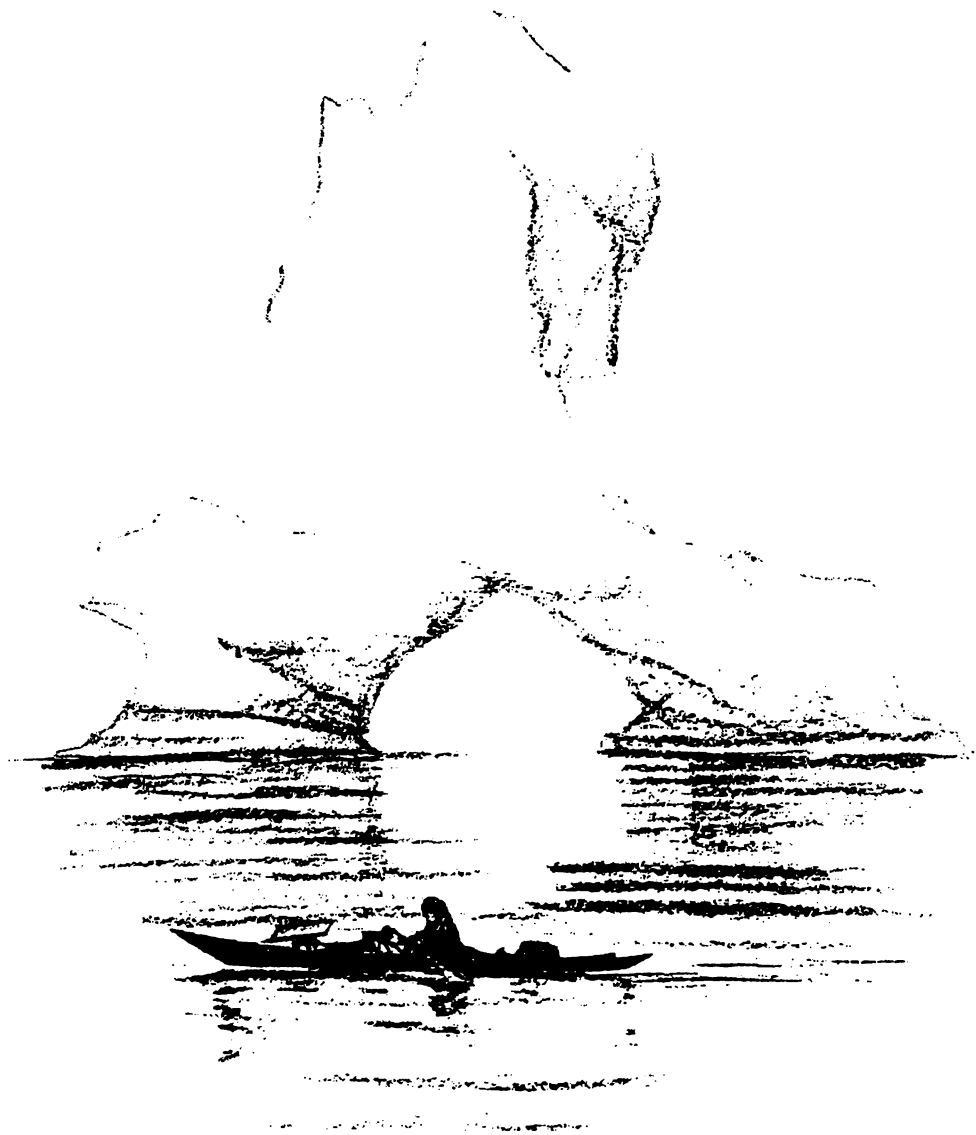
Der skulle skaffes lærere til alle de mange nye skoleelever. Seminarierne i Godthåb var langt fra i stand til at producere lærere til dækning af behovet. Der var flere årsager dertil. Som en naturlig følge af samfundets – og dermed skolens – nyordning måtte læreruddannelsen revideres. Realeksamen blev gjort til adgangsbetingelse til seminarierne. Men de potentielle ansøgere kunne i den første tid kun blive få. Dertil kom, at der var brug for unge mennesker med gode kvalifikationer i mange andre områder i samfundet; og når aflønningsforholdene tilmed ikke var afklarede, var det forståeligt, at de unge foretrak at søge andre – og måske også mere spændende – uddannelser. Så må man også tæ

med i betragtning, at der i det hele taget ikke var så mange mennesker at tage af til de mange nye opgaver i samfundet. Fordelingen af årgangene var nemlig meget skæv i 60-erne. Det ses af statistiske oplysninger, at de 7-17-årige i perioden 1960-70 udgjorde knap det dobbelte af 21-31-årige (den aldersklasse, hvor man bl.a. blev lærer). For overhovedet at kunne få undervist alle de skoleelever måtte man anvende mange grønlandsksprogede timelærere uden læreruddannelse, og der måtte ansættes mange dansksprogede lærere. Nu var anvendelse af dansksprogede lærere i forvejen et led i bestræbelserne på at få intensiveret danskundervisningen. Dette var et klart grønlandsk ønske. Men ingen havde drømt om, at det skulle blive nødvendigt at ansætte så mange. Jeg har været ude for i debatter i Danmark, at nogle for alvor troede, at den danske stat kritikløst havde sendt disse mange lærere til Grønland for at danisere landet. (Der var måske også nogle, der helst ville høre den fortolkning.) Men sådan forholdt det sig naturligvis ikke. Da situationen var grellest, udgjorde de dansk-sprogede lærere ca. 70% af uddannede lærere i Grønland.

Endnu en ny skolelov

Endnu en ny skolelov så dagens lys i 1967. Udgangspunktet for udformningen af denne lov var den politiske målsætning, som der var enighed om i Grønlands Landsråd, og som gik ud på, at fremtidens grønlandske ungdom skulle kunne vælge sig en uddannelse alt efter interesser, uden at sproglige hensyn skulle være hæmmende for dette valg. Loven tilstræbte tilpasning til det danske uddannelsessystem; og den i Danmark gældende lov blev brugt som grundlag – naturligvis med tilpasninger til de særlige grønlandske forhold.

Den nye lov åbnede mulighed for oprettelse af børnehaveklasser forud for undervisningspligtens indtræden. Nu blev der også skabt hjemmel til oprettelse af 8.-10. klasser. Realskolen blev gjort 3-årig. Der var indbygget 2-årig forberedelse til realskolen med mulighed for overgang fra 5.-7. klasse. Derved blev det muligt for flertallet at tage realeksamen tidligere end før. I loven var der også en bestemmelse, der gav mulighed for, at undervisningen i faget grønlandsk kunne udskydes til 3. skoleår efter indstilling fra de enkelte skoleudvalg i nøje forståelse med forældrene til de enkelte børn og med hensyntagen til

lærersituationen. – En bestemmelse i loven gav ministeren for Grønland mulighed for efter samråd med skoledirektionen at godkende afvigelser. Skolens situation gjorde det netop nødvendigt i nogle tilfælde at kunne handle smidigt.

Debatten omkring skoleloven

Skoleloven af 1967 var overhovedet den første lov, som var genstand for en virkelig grundig og engageret debat i Grønland og i Danmark. Grønlands Landsråd anbefalede forslaget enstemmigt efter en grundig behandling i to samlinger. – Her er det måske på sin plads lige at indskyde, at de politiske beslutninger dengang blev truffet af det danske folketing. (Der var to grønlandske medlemmer i tinget.) Grønlands Landsråd havde rådgivende funktion. I det danske folketing blev der i høj grad lyttet til rådets indstillinger. Landsrådets kompetence var voksende, og i 1967 fik rådet en folkevalgt formand.

Kritikken koncentrerede sig om udsættelse af grønlandsk til 3. klasse. Også folketingets skolelovsudvalg var stærkt engageret i dette spørgsmål. Forud for forslagets sidste behandling i folketinget berejste udvalget dele af Grønland og kunne på den måde danne sig indtryk af opinionen i Grønland. Debatten om skoleloven var gavnlige på flere måder. Skolens aktuelle situation og dens problemer blev belyst grundigt, og der blev fremført synspunkter i sprog- og kulturpolitikken, der gik imod tidens. Men der fremkom ikke alternative løsningsmuligheder, der var realiserbare i den aktuelle og pressede situation, skolen befandt sig i.

Sprogene grønlandsk og dansk

Kravene til danskindlæringen var store efter den politiske målsætning, der er omtalt i det foregående. Og som allerede anført tilstræbte skoleloven af 1967 at leve op til disse krav.

De grønlandske forældre var klart indstillede på, at deres børn skulle lære så meget dansk som muligt. Ingen ønskede naturligvis, at grønlandsk af den grund skulle tilsidesættes. Det var blot meget beklageligt, at indlæringen af grønlandsk havde så vanskelige kår, først og fremmest på grund af mangelen på grønlandsksprogede lærere. Det var i det hele taget langt fra nogen ideel arbejdsituation hverken

for grønlandssprogede lærere, som hovedsagelig måtte tage sig af fagene grønlandsk, kristendomskundskab og anskuelse for de små, eller for dansksprogede lærere, som var nødt til at klare undervisningen i de rent grønlandssprogede klasser. Herom kunne der siges meget mere.

Hvad angik danskindlæringen var der mange forhold, der havde forstærkende effekt. Der blev anvendt dansk arbejdskraft i Grønland i et betydeligt omfang. Der blev indgået mange blandede ægteskaber. Tilbuddet om efterskoleophold i Danmark som en overgangsordning, før skolens rammer i Grønland blev udbygget, havde en meget stor tilslutning. Et mindre antal elever i 13-14 års alderen blev også tilbudt et års skolegang i Danmark som en art forberedelse til realskole. Herudover var der privat arrangerede danmarksoophold af kortere eller længere varighed. En kreds af forældre i en af de større byer sendte således næsten en hel årgang på 60-70 i 10-års alderen på et års skolegang i Danmark og finansierede det hele selv uden om Grønlandsministeriet og skoledirektionen, som ikke ønskede at medvirke.

Dette kraftige danske indslag er naturligvis ikke gået spurlost hen over det grønlandske sprog. Der er tilfælde, hvor overvægten er kommet til at ligge på det danske sprog. Desværre er der også andre tilfælde, hvor hverken grønlandsk eller dansk er blevet tilstrækkeligt udviklede. En række forhold var medvirkende hertil – ikke mindst den vanskelige lærersituation. Men der er heldigvis også eksempler på, at en rigtig kombination i indlæringen af de to sprog kan føre til gode resultater. Mange har fået gode danskkundskaber, som kommer dem til gode i forskellige uddannelsessituationer. De udfører i dag mange nødvendige funktioner i det moderne Grønland og er aktive i den politiske og kulturelle debat.

Skolens styrelse

Centralt styredes skolevæsenet efter loven af 1967 af en skoledirektion med landshøvdingen for Grønland som født formand. Herudover bestod direktionen af provsten for Grønland, skoledirektøren (forretningsførende) samt to af Grønlands Landsråd udpegede medlemmer. – Ved hvert skoledistrikt var der et skoleudvalg med syv medlemmer

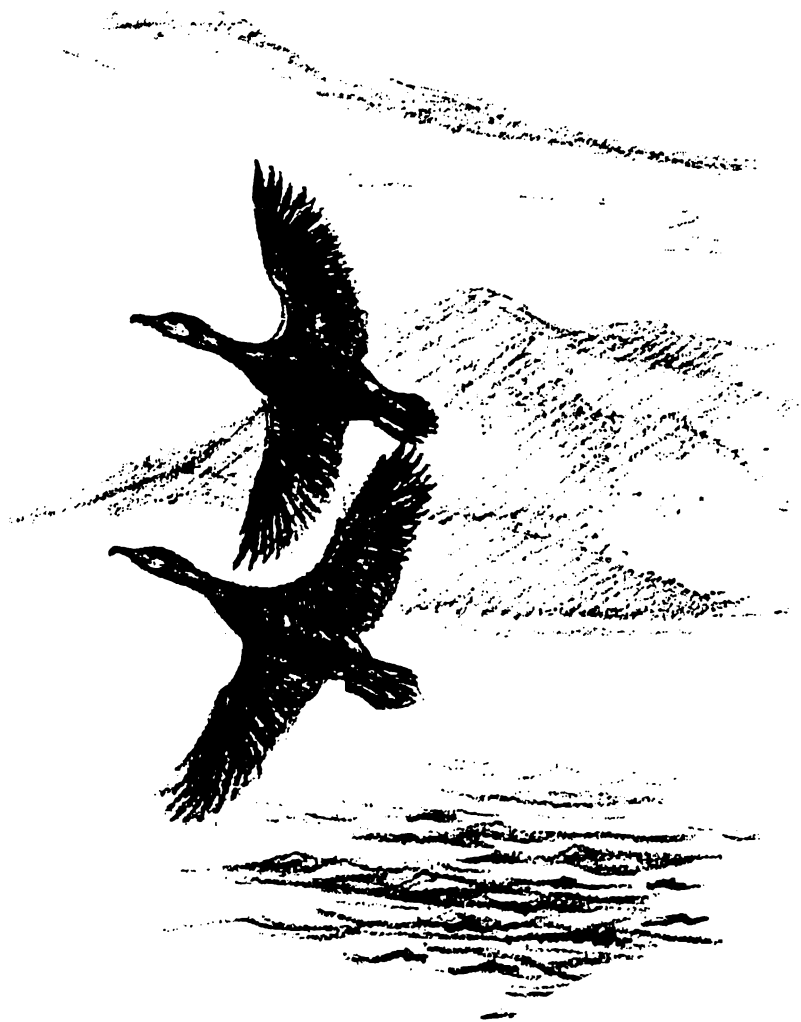
bestående af præsten, skoleinspektøren og fem folkevalgte medlemmer. Ved hver skole valgtes to forældrepræsentanter.

Skoledirektørembedet blev udbygget i takt med opgavernes vækst. De to første år i min embedsperiode bestod personalet af en kontordame og undertegnede. Ved min afgang var personalet vokset til et par og tyve. I de år, hvor skolevæsenet nærmest blev tvunget ind i de mange utraditionelle pædagogiske aktiviteter, var det et savn, at man ikke rådede over specielt uddannede medarbejdere til at forske og til at registrere virkningerne. I de aktiviteter, man måtte gribe til i den pressede situation, var det nemt nok at få øje på manglerne. Men der va også positive detaljer, som man godt kunne tænke sig at få undersøgt grundigt til brug i det videre arbejde. – For fuldstændighedens skyld skal det også lige nævnes, at der i 60-erne blev igangsat nye erhvervsuddannelser, som blev administreret af skoledirektørembedet.

Skolen i dag

60-ernes politik i Grønland blev kaldt ligestillingspolitikken, fordi den tilstræbte tilnærmelse til forholdene i Danmark socialt og kulturelt. Der var imidlertid en voksende opposition imod denne politik hos den yngre generation, som ønskede en udvikling, der byggede på realiteterne i Grønland. Disse nye politiske signaler gav anledning til, at man fra dansk/grønlandsk politisk side ønskede en fornyet debat om en lang række områder. Således begyndte vi i skoledirektørembedet allerede i 1969/70 at forberede en debat om den grønlandske skoles fremtid. Ønskerne om politisk kursændring fik yderligere vind i sejlene, da der i forbindelse med valget til Grønlands Landsråd i 1971 skete et klart generationsskifte. Den nye målsætning for den grønlandske skole blev så formuleret i løbet af 70-erne. Denne målsætning blev grundlaget for nutidens skoleordning. Som bekendt fik Grønland hjemmestyre i 1979; og en af de første forordninger, der blev vedtaget i det nye landsting, var forordningen om skolen.

Den grønlandske folkeskole består af en 9-årig hovedskole, som er inddelt i en 3-årig forskole og en 6-årig grundskole. I forskolen indgår børnehaveklassen som en del af den samlede hovedskole. Undervisningspligten indtræder den 1. august i det kalenderår, hvor barnet fylder 6 år. Hovedskolen kan videreføres med en 2-årig fortsættelses-

skole og derefter med en 2-årig kursussskole. Undervisningssproget i folkeskolen er grønlandsk, og faget grønlandsk har en central placering hele skoleforløbet igennem. Dansk er første fremmedsprog. Danskundervisningen kan starte fra 2. klasse. Så vidt jeg er orienteret, foregår det sådan i praksis, at nogle skoler starter småt i 2. og 3.

klasse med samtaleøvelser, medens den egentlige undervisning alle steder begynder fra 4. klasse. Engelsk er et tilbud i 7.-9. klasse. Men netop i efterårssamlingen i 1987 har landstinget fået forelagt et forslag om at gøre engelsk obligatorisk i 7.-9. klasse. Fortsættelseskolen og kursussskolen er overbygninger, der tilstræber at give eleverne yderligere kundskaber, hvad enten de vælger at gå ud i erhvervet eller fortsætte deres skolegang i HF, som fra 1985 er blevet gjort 3-årig og har fået betegnelsen Grønlands gymnasiale uddannelse.

Afgangseksamen fra den gymnasiale uddannelse er adgangsbetingelse til Grønlands Seminarium, til Grønlands universitet og til andre højere uddannelser i Danmark. Grønlands universitet er i disse år under udbygning. Dets primære opgave er at drive forsknings- og undervisningsvirksomhed vedrørende den grønlandske kultur (sprog og historie) og samtidsforhold. Efterhånden vil der naturligvis blive optaget andre fagområder. Den nye grønlandske præsteuddannelse er også placeret i Grønlands universitet.

Lærersituationen er stadig et uløst problem. Ifølge de nyeste oplysninger fra Hjemmestyrets kultur- og undervisningsdirektorat er over halvdelen af de uddannede undervisere i Grønland fortsat dansksprogede, medens mange timer læses af grønlandske timelærere, som ikke har læreruddannelse. I 70-erne, hvor de store årgange fra 60-ernes børneskole var i uddannelsesalderen, fik Grønlands Seminarium i en periode meget stor søgning; og det så ud, som om behovet for grønlandssprogede lærere ville kunne blive dækket inden for en overskuelig tid. Men sådan blev det ikke. Der er brug for dygtige unge mennesker i mange andre områder i samfundet.

Denne orientering om nutidens skole i Grønland kan ifølge sagens natur kun blive oversigtsmæssig, da jeg ikke længere kender skolen indefra. Men det er mit indtryk, at der nu, hvor fordelingen af årgangene har antaget mere normale proportioner, er blevet skabt de nødvendige rammer om den pædagogiske aktivitet, og at der bliver gjort en ihærdig indsats for at forberede de unge til de mange opgaver, der venter dem i samfundet.

Chr. Berthelsen
november 1987

Rapport 1987

Denne rapport tager udgangspunkt i en beskrivelse af dimittendårgang 1987, som blev optaget på seminariet i 1983. Perspektivet er dog flere steder udvidet til at omfatte læreruddannelsen på seminariet i 1980-erne generelt.

Rapporten er skrevet af studielektor Andreas Frehr, der har haft frie hænder under udarbejdelsen og derfor er ansvarlig for disposition og de enkelte formuleringer. Men han bygger på skriftligt materiale, skrevet specielt til formålet af en lang række lærere, samt på samtaler med lærere og studerende. Derfor er rapporten samtidig udtryk for almene eller fremherskende opfattelser på seminariet.

Indholdet omfatter følgende punkter:

Uddannelsens struktur på Jonstrup.

Arbejdsform, perspektiver og blokeringer.

Udviklingen i fagene.

Praktik.

Andre aktiviteter.

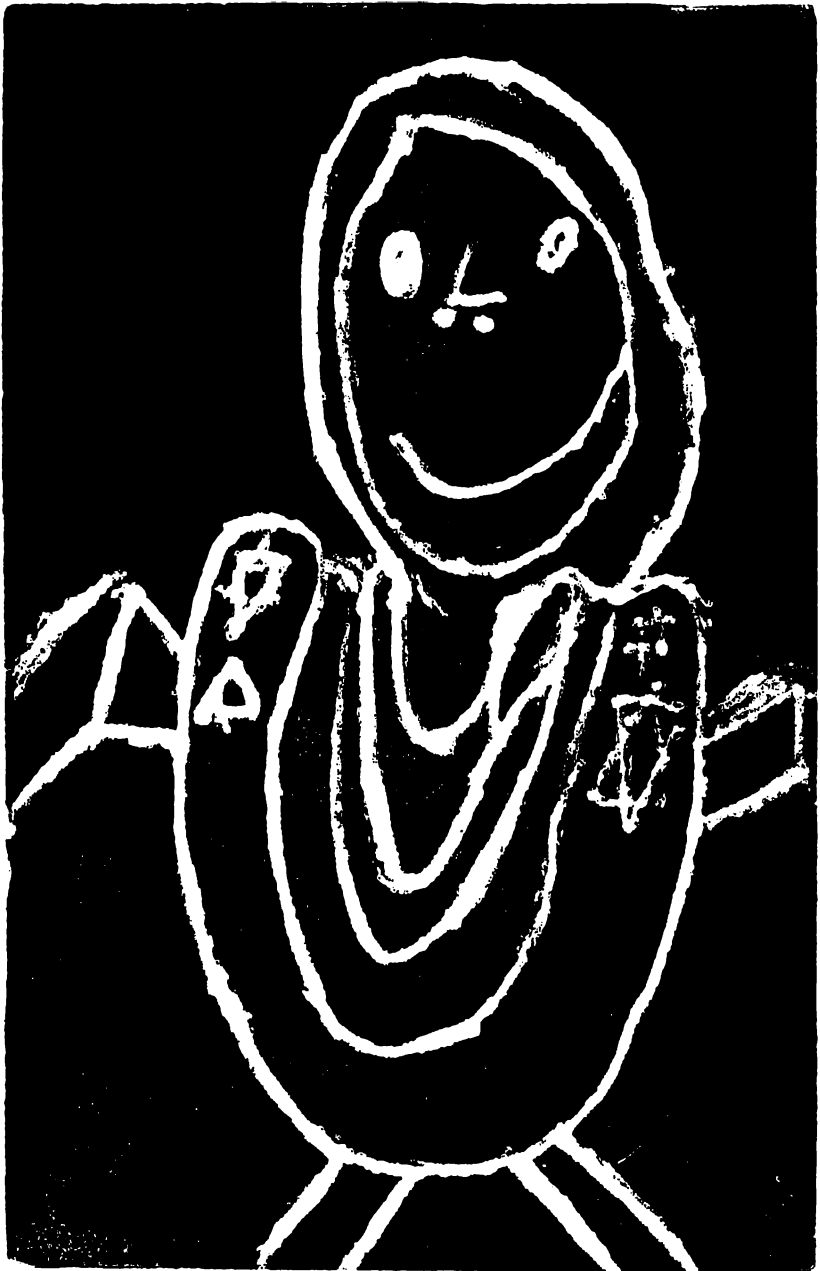
Afsluttende, generelle kommentarer.

Rapporten søger at tegne en profil af læreruddannelsen i 1987 og at fremhæve udviklingslinjer i 1980-erne – således som profil og udvikling opfattes fra en enkelt institutions side, nemlig Jonstrup statsseminarium.

Tiltrådt af forsøgsudvalg, lærerråd og fællesudvalg

JONSTRUP STATSSEMINARIUM
den 12. november 1987

Kaj Bonde

Uddannelsens struktur

Uddannelsens hovedstruktur har været fastholdt i hele perioden, lige siden den blev indført i 1980. Den ser således ud (1987-version):

Se skema side 21.

Denne struktur er karakteriseret ved en klar opdeling af 1. og 2. del, hvor 1. delen rummer bredden og de mange fag, medens 2. delen rummer dybden og specialiseringen. Det svarer hertil, at de studerendes timetal er væsentlig højere i 1. delen end i 2. delen. Til strukturens hovedtræk hører også, at der er indbygget et samvirke mellem de pædagogisk/psykologiske fag i hele 1. delen, mellem grunduddannelsesfagene i 1. og i 2. semester og mellem fællesfag, grunduddannelsesfag og pædagogisk-psykologiske fag i 2. semester – temasemestret. I 2. delen har der siden 1985 været et voksende samarbejde mellem pædagogisk speciale og linjefag, idet den studerende kan vælge at lade opgaven i selvvalgt speciale indgå som en del af eksaminationsgrundlaget ved prøven i linjefaget, hvor bestemmelserne gør det muligt (det vil typisk sige, hvor der er krav om individuelt emne i linjefaget). I øvrigt skal opgaven i selvvalgt speciale under alle omstændigheder rumme overvejelser, der knytter sig til et eller flere af folkeskolens fag.

I den forløbne 4-års periode har denne struktur været fastholdt næsten uændret, bortset fra at skrivning er flyttet fra 3. årgang til 1. årgang. Der er bred enighed på seminariet om, at strukturen er rigtig. Også linjefagslærere, som oprindeligt var betænkelige ved, at linjefagene blev ændret fra 5- til 4-semesterens fag, er i dag tilfredse.

Men det betyder selvfølgelig ikke, at strukturen ikke har givet problemer. De mange eksaminer i 3. og 4. semester gør arbejdet i disse perioder meget presset og har medført uheldig konkurrence mellem nogle fag. Pædagogisk grundfag i 3. semester presses af eksamen i fællesfagene til jul, og grunduddannelsesfagene presses i 4. semester af eksamen i pædagogisk grundfag ved udgangen af dette semester. Det har endvidere fra starten været et problem, at 1. delen er for

	1. del				2. del			
	1. sem.	2. sem.	3. sem.	4. sem.	5. sem.	6. sem.	7. sem.	8.
Dansk	4	(4)c	6 x					
Kristendsk.	4	(4)c	4 x					
Samfundsfag	4	(4)c						
Pæd. grundf.	8 a	(8)c	4	9 x				
Formning	(2)b	(1)c	2	3 x				
Håndarbejde	(2)b	(1)c	2	3 x				
Musik	(2)b	(1)c	2	3 x				
Idræt	(2)b	(1)c	2	5 x				
Regning	4 x	2	4 x					
Skrivning	1	2 x						
Retorik	½	½		1	1			
Pæd. spec.					6	6 x	4	4 x
Linjefag 1					7	7	7	7 x d
Linjefag 2					7	7	7	7 x d
Ugentligt				18				
timetal	33,5	28,5	24	20	21	21	18	18
Semesterpraktik	28	14		28		56		14
Periode praktikuger		4				4		4

- a) Pædagogisk grundfag = pædagogik, undervisningslære og psykologi.
- b) Tematisk samarbejde mellem grunduddannelsesfag. Fagene læses som periodelæsning, to fag ad gangen. Stamholdsundervisning.
- c) Tværfagligt samarbejde om fælles tema. Projektarbejde i grupper.
- d) Der skemalægges 8 timer pr. uge. Hold og lærer vælger selv, om det enkelte semester skal have 6,7 eller 8 lektioner, blot totalrammen overholdes.
- x) Eksamen

praktiksvag – det kan konstateres ved eksamen i pædagogisk grundfag, at de studerendes praksiserfaring er for ringe. Dette problem forventes dog løst i forbindelse med de nye bestemmelser om udvidet linjefagspraktik.

Problemerne skyldes primært, at de lærerstuderende har for mange fag, og at samtlige disse fag – uanset hvor små de er – alle skal afsluttes med en officiel eksamen. Seminariet har ganske vist erstattet prøven i samfundsfag med en godkendelsesordning og reduceret prøveantallet ved at afholde fælles eksamen i pædagogik og undervisningslære. Men til gengæld opfattes temasemester-afslutningen klart som en prøve af de studerende (selv om der ikke er ekstern censur), og seminariet har valgt at lægge eksamen i regning/matematik med den skriftlige prøve efter 1. semester og den mundtlige efter 3. semester, hvilket ligeledes opfattes som en prøveudvidelse (selv om det egentlig ikke er tilfældet). Der skal afholdes en prøve i pædagogisk speciale, almen del, efter 6. semester, hvilket ikke var forudset, da strukturen blev fastlagt 1980. Desuden er der nu på ministeriel foranledning indført en ny (skriftlig) prøve i dansk. Slutsummen er derfor snarest, at prøveantallet er vokset, uanset at intentionen på seminariet var, at det skulle falde.

Det var oprindeligt frygten for, at vore studerende ville blive stillet ringere i en ansættelsessituation, der medførte, at prøveantallet kun blev beskedent reduceret ved forsøgsordningens indførelse 1980. Vi ønskede, at deres eksamensbevis skulle ligne alle andres, ikke mindst i en situation med beskæftigelsesproblemer. Men udtalelser fra adskillige skoledirektører i de senere år har medført, at vi ikke længere nærer denne frygt for, at eksamensbeviset nødvendigvis skal have samme udseende, som det har nu, for at vore studerende kan stå lige i konkurrencen. I 1987 kan hertil føjes, at der nu er konstateret begyndende lærermangel og forudses mere omfattende lærermangel i vort naturlige opland i de kommende år.

Ingen på seminariet ønsker at afskaffe alle eksaminer. Men det er en udbredt opfattelse, at den megen lærer- og administrationstid, der anvendes på afholdelse af de mange officielle eksaminer, måtte kunne anvendes bedre – nemlig til undervisning og studium.

Arbejdsform

Et af forsøgets udgangsmål – at styrke de studerendes selvstændige arbejde – realiseres i stigende grad. Også fra linjefag meldes nu om positive effekter. En linjefagslærer skriver:

“Både den klare opdeling i 1. og 2. dels-forløb, den 2-årige linjefagsperiode, opprioriteringen af fagdidaktik, af tværfagligt samarbejde og af selvstændig opgaveformulering og udvikling af problembevidsthed – og de forskelligartede bestræbelser på at perspektivere de faglige problemer i retning af overordnede værdi- og funktionsovervejelser omkring lærergerningen – er alt sammen tendenser, som kan hilses velkomne, og det er min vurdering, at praksis i overraskende høj grad er kommet til at svare til forventninger og intentioner på alle disse punkter.”

Det har således vist sig, at den vekslen mellem mere eller mindre lærerstyrede forløb for hele hold og projektlignende arbejdsformer i mindre grupper under lærervejledning, som især karakteriserer 1. delen, har positive effekter for resten af forløbet.

Imidlertid er der en række begrænsende og hæmmende faktorer, som dels har været medreflekteret fra starten, dels har vist sig i de forløbne år. Seminariet er slet ikke bygget til gruppearbejdsform. Efter nedskæringerne kan man næppe sige, der er mangel på kvadratmeter, men der er mangel på små arbejdsrum. Biblioteket anvendes langt mere end før og har fået udvidet sine lokaler, men bogbestanden kan ikke følge med behovet. Såvel lærernes tjenestetid som skemaet forudsætter holdundervisning i bestemte lokaler til bestemte tider. Når læreren er vejleder rundt om på seminariet i stedet for at stå på sit kateder, er han svær at finde og kan undertiden føle, at han ikke er på sin plads. Tjenestetids-bestemmelsernes stive paragraffer om hold og timer kan være svære at oversætte til en vejlednings- og konsulentfunktion. Der opstår en spænding mellem de formelle rammer og de faktiske forhold, som burde løses ved, at man ændrede de formelle rammer – i alt fald hvor det kan gøres uden større bygningsændringer.

For de studerende er det et problem, at de skal indgå i så mange smågrupper – samtidig med at der stadig foregår en del holdundervisning. Det er dels et praktisk problem – at finde mødetider, hvor alle

kan, dels et pædagogisk/psykologisk – at tilpasse sig adfærd og arbejdsform fra gruppe til gruppe.

I rapporter om perioden fra lærerne nævnes i øvrigt af en enkelt, at de selvstændige arbejdsformer er gode – “for de selvstændige”! Heri ligger selvfølgelig den truisme, at svage studerende er svage studerende – eller med en tredje formulering: enhver reform udnyttes bedst af de bedst udrustede.

Men det er dog typisk en udbredt opfattelse, at studerende, der selv føler sig svage eller underlegne, ofte vinder ved at skulle arbejde i en mindre gruppe frem for i en større. Et beslægtet problem ligger i, at vi har iagttaget en – måske voksende – tendens til, at de stærke studerende søger sammen og lader de svage gå sammen for sig selv. Vi vil være mere opmærksomme på denne tendens i fremtiden, men vi mener dog, at den forholdsvis tætte lærervejledning, der finder sted, vil kunne begrænse risikoen.

Udviklingen i fagene

Det er karakteristisk for den faglige udvikling i rapportperioden, at det didaktiske felt er blevet stærkere. Hermed tænkes ikke fortrinsvis på det snævert undervisningsmæssige eller fagmetodiske, men snarere på bevidstheden om, at faget er en del af en helhed – nemlig læreruddannelsen – og at dets indhold og omrids må afspejle denne kendsgerning. Endvidere på, at faget er et redskab i erkendelsen, det er ikke selve erkendelsen. Måske kan man sige, at der er tendenser til, at faget fra at være noget absolut bliver til noget relativt.

Årsagerne hertil er mange. Samarbejdet mellem de pædagogiske grundfag har tvunget lærerne ind i mere systematiske overvejelser over, hvorfor de gør det, de gør, og har nok i øvrigt styrket hele det pædagogiske felt – bredt forstået – i uddannelsen. Klasselærerpraktikken i forbindelse med pædagogisk speciales almene del er med til at afbalancere den teoretiske behandling på seminariet. Samarbejdet mellem lærere fra grunduddannelsesfagene og mellem lærere fra mange fag i temasemestret har haft tilsvarende virkninger. De organiserede praktikbesøg, som linjefagslærerne har gennemført i perioden, har haft stor betydning på flere måder og har i denne sammenhæng været med til at understrege, at et fag i læreruddannelsen i det mindste ikke alene bør defineres ud fra videnskabsteoretiske overvejelser.

Samarbejdet mellem pædagogisk speciale og linjefag har trukket i samme retning.

Endelig har den årlige fælles evaluering, som nu er blevet lagt i faste rammer, og som finder sted på hvert hold med tilknyttede lærere, generelt været med til at fremme forståelsen af, at vi er sammen om en uddannelse, der bør have et helhedspræg, og at vi bestandig bør være bevidst om, både hvad vi gør, og hvad vi ikke gør. Det har været en fortsat bestræbelse i hele perioden at udbrede forståelsen for, at denne debat om uddannelsen er en del af selve uddannelsen – og en vigtig del.

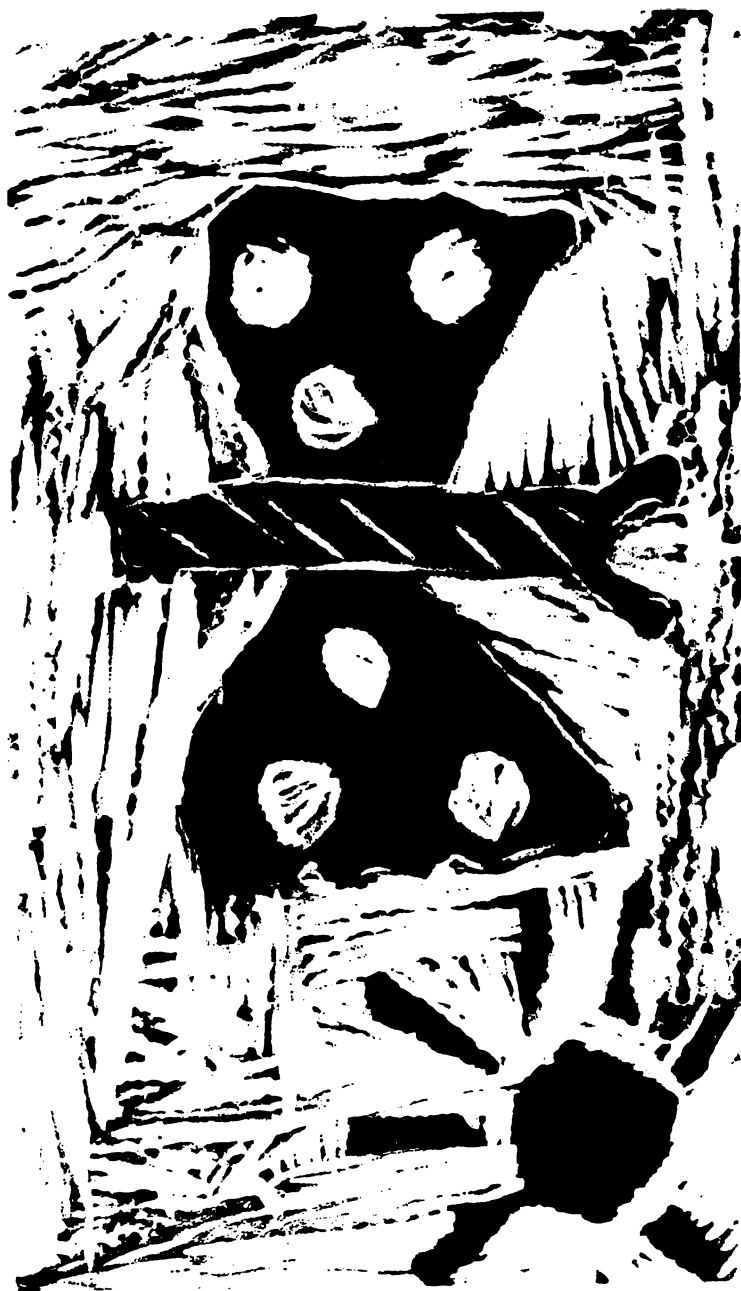
Selv om dette er en positiv udvikling, er hele billedet ikke rosenrødt. På 1. delen har der hele tiden været problemer med at indpasse temasemester-arbejdet i fagstrukturerne. Set snævert fra fagenes side kan temasemestrets arbejde opfattes som en upraktisk – måske endog irrelevant – afbrydelse i et roligt fortsat fagligt forløb. En sådan kritik har også været fremme, men kritikken er delvis forstummet i de senere år – hvilket dog næppe betyder, at problemet er helt forsvundet. Det har sin rod i, at temasemestret er skabt i en meget bunden form: Ud fra bestemte givne fag med et bestemt givet timetal.

På 2. delen er nogle linjefagslærere i voksende grad bekymrede over, at folkeskolen stiller stigende krav til læreren i f.eks. fremmedsprog, medens de studerendes forudsætninger ofte opleves som ringere end tidligere. Kløften mellem, hvad der burde nås, og hvad der kan nås, vokser. Det er et reelt og utvivlsomt alvorligt problem, men det er generelt for læreruddannelsen og har ikke specielt med uddannelsen på Jonstrup at gøre. Citatet om arbejdsformens gunstige konsekvenser stammer fra en linjefagslærer i fremmedsprog, der altså på den ene side er positiv overfor uddannelses-reformen på Jonstrup, men samtidig i anden sammenhæng er meget bekymret over for sproguddannelserne i læreruddannelsen generelt.

Praktik

Det har været en stadig bestræbelse at fremme forbindelsen mellem pædagogiske fag, praktik og skolefag på seminarieret.

Den praktik, der ligger ved den faste øvelsesskole, Trongårdsskolen, er nu (1987) organiseret således:

Observationspraktikken (som nogle vil foretrække at kalde orienteringspraktik) forberedes og efterbehandles i pædagogisk grundfag.

I tema-praktikken i 2. semester deltager gruppens hovedvejleder (som ofte er lærer i et af skolefagene) i planlægningen. Formålet er at inddrage praktikerfaringer i temaarbejdet og den endelige rapport. Det har der hidtil været problemer med, men nu er ordningen ændret, således at de enkelte tema-grupper selv aftaler tidspunkt og indhold med øvelsesskolelærer. Efter de foreløbige erfaringer ser det ud til, at denne friere form giver det ønskede resultat.

Undervisningslære-praktikken forberedes og efterbehandles i pædagogisk grundfag, og der afholdes møde umiddelbart forud for praktikken for at sikre, at de studerende er bevidste om målet og muligheder.

Klasselærerpraktikken fremhæves både på seminariet og på øvelsesskolen som særdeles værdifuld (Øvelsesskolen: "Det er den bedste praktik, vi har.") De studerende får her lejlighed til at sætte sig ind i en lærers ansvar for en klasse og til - i det omfang det er muligt - at følge lærerens samarbejde med kolleger, forældre, myndigheder m.v. Hver gruppe skal have 42 lektioner hos "sin" klasselærer. Men herudover kan grupperne supplere efter behov ved at opsøge de andre klasselærere, samt 4 "ressource-lærere". Klasselærerne har hver 10 lektioner til rådighed, medens ressource-lærerne har henholdsvis 28 lektioner (specialundervisning i klassen), 14 (specialundervisning i klinik), 28 (integration af handicappede elever) og 56 lektioner (udskoling). Denne praktik er samtidig forbundet med arbejdet i pædagogisk speciale, obligatorisk del.

Linjefagspuljen i 7. semester har et omfang, der afhænger af de enkelte linjeholds størrelse. Tidsmæssig placering og indhold aftales mellem praktiklærer, linjefagslærer og linjehold. Det betyder, at indholdet kommer til at afhænge af, hvad (dvs. hvilken klasse, hvilken undervisning) praktiklæreren kan "byde på", hvad linjeholdet arbejder med i dette semester, og hvad hold og lærer er interesserede i. Praktikforløbet kan som den ene yderlighed bestå i, at praktiklæreren deltager i linjeholdets arbejde på seminariet - som den anden yderlighed, at linjeholdet overtager hele undervisningen i en klasse i en kortere periode. Men i de fleste tilfælde er der tale om mellemformer. I

alle tilfælde bliver denne praktik en del af linjeholdets arbejde med fagdidaktik.

Problemerne med integration mellem pædagogiske fag, praktik og skolefag har mest ligget i det klassiske praktikproblem i læreruddannelsen: At seminariet har sin rytme, sit skema, sine planer, medens øvelsesskolen har sin rytme, sit skema og sine børn (og forældre) at tage hensyn til. Undervisningslære-praktikken er blevet flyttet ud af semesterugerne, fordi der for ofte blev tale om sammenfald mellem praktik og undervisning på seminariet. Klasselærepraktikken har flere gange givet anledning til kritik på seminariet (blandt linjefagslærere), fordi der også her skete sammenfald. Der foregår i dette undervisningsår en nærmere registrering for at finde frem til, om problemet er stort, eller det blot optræder ganske sporadisk.

For øvelsesskolen har udviklingen i 1980-erne givet de samme problemer, som seminariet har oplevet: Ønskværdige og ændrede uddannelsesmønstre støder sammen med rigide rammer. Praktik er ikke længere altid lig med at have 2-3 lærerstuderende i klassen. Specielt klasselærer-praktikken og linjefagspulje-praktikken tildeler praktiklæreren en rolle, som slet ikke stemmer med givne rammer (f.eks. at 5 timers praktik udløser 2 timers konference). Her som andre steder i uddannelsen burde givne rammer tilpasses en ønsket udvikling, så de ikke virker hæmmende.

Målet for praktikken på de supplerende øvelsesskoler har ligeledes været at etablere et forøget samarbejde mellem seminarium og skole. Det sker for det første ved, at det sikres, at alle studerende får praktik i begge deres linjefag i henholdsvis 3. og 4. undervisningsår med et minimumstal på 5 timer pr. uge i de 4 praktikuger (+ timer i andre fag). For det andet har der været afholdt møder på seminariet før og efter praktikforløbene, hvor praktiklærere, studerende og linjefagslærere i det enkelte linjefag har kunnet drøfte dels specifikke planlægningsopgaver, dels mere alment det enkelte fags situation i dagens skole. Det har endelig – efter både læreres og studerendes vurdering – været af største betydning, at linjefagslærerne har mulighed for at besøge skolerne og overvære de studerendes undervisning.

Ved de supplerende øvelsesskoler ligger foruden ovennævnte praktik også periodepraktikken på 1. årgang (4 uger mellem 1. og 2. se-

mester). Denne praktik ligger umiddelbart forud for temasemestret, og de studerende opfordres til at tage udgangspunkt i erfaringer herfra ved valget af tema.

Andre aktiviteter

Seminarieret har i rapportperioden forstærket de aktiviteter, der er fælles for alle studerende og lærere. Målet har været - og er - at integrere og organisere en debat om skole og læreruddannelse og om arbejdet på Jonstrup i selve uddannelsen. Det sker ud fra en opfattelse af, at det er vigtigt for kommende lærere og for deres kvalificering både at følge med i uddannelsesdebatten i samfundet og samtidig bestandig at reflektere over deres egen uddannelse og aktivitet - nu som studerende, senere som lærere. Derudover har seminarieret naturligvis - lige som alle andre lignende institutioner - ønske om at styrke fællesskab og særpræg.

I rapportperioden har den løbende evaluering af arbejdet fundet en fast form. På 1., 2. og 3. årgang er der møder, der opsummerer det hidtidige forløb og debatterer ønskelige justeringer. Tilsvarende møder holdes for 4. årgang, men det må erkendes, at interessen her er svag: Dimittenderne er mere optaget af at se frem end af at gøre status.

I efteråret 1986 afholdtes 2 konferencedage om læreruddannelse, og seminarieret har desuden i de seneste år skemalagt 2 timer hver onsdag kl. 11-13 til anvendelse for fælles aktiviteter. De anvendes til foredrag, klassemøder, "åben mikrofon" med videre.

I foråret 1987 blev der yderligere afholdt en række foredrags- og debatmøder om eftermiddagen omkring emnet folkeskolens fremtid med udgangspunkt i hæftet om de grundlæggende kundskaber. Møderækken blev indledt af undervisningsdirektøren og afsluttet af undervisningsministeren. Møderne var en stor succes for deltagerne og i henseende til kvalitet. Men deltagertallet (bortset fra det afsluttende møde, hvortil bl.a. også øvelsesskolelærere var inviteret) lå typisk omkring de 60 - svarende til omkring 25% af det mulige. Bedømt alene ud fra dette tal er det tvivlsomt, om møderækken kan siges at have været en succes. Det diskuteres derfor fortsat, hvorledes sådanne ak-

tiviteter skal organiseres i fremtiden. En udvidelse af faste fællestimer midt på dagen til flere ugedage end den nuværende har været overvejet. Modargumentet har været, at prisen bliver ganske høj for både lærere og studerende i form af længere skema. og specielt for 1. semesters studerende gælder, at de kun vanskeligt kan finde plads på deres skema til en sådan udvidelse.

Den almindelige orientering fra rektor og administration til hver enkelt årgang er blevet lagt i faste rammer ved møde hvert semester. For hver 4. årgang har der herudover siden 1984 været afholdt 2 “udslusningskonferencer”: En om ansættelse i utraditionelle stillinger med deltagelse af lærere ansat i private virksomheder, og en om ansættelse i skolen med deltagelse af en skoledirektør samt repræsentanter fra DLF og DLF/A. Disse møder har god tilslutning.

Seminariet har siden 1984 organiseret en studievejledning med træffetid en gang ugentlig. Behovet har vist sig at være voksende. Cirka halvdelen af henvendelserne drejer sig om økonomiske problemer, halvdelen er af studiemæssig eller anden art – om orlov, linjefagsskift, udskudte eksaminer, hjælp til at skrive ansøgninger, og personlige problemer. Det er lykkedes seminariet hidtil at finde et beskedent timental til honorering af denne aktivitet. Men det er et problem, at der ikke er afsat timer hertil i bekendtgørelsen. Den lokale ordning hviler på et usikkert fundament.

Det gamle Jonstrup-samfund, en forening for nuværende og forhenværende studerende, er blevet genoprettet i 1986. Det er endnu uvist, hvor stor aktivitet – og hvor mange medlemmer – den kan få. De første tegn er positive.

Det er karakteristisk for de studerende i 80-erne, at deres organisationspolitiske interesse ikke er stor. De studerendes Råd fungerer ikke for godt, skønt seminariet støtter arbejdet på flere måder.

Afsluttende kommentarer

1980-erne har været en vanskelig periode for læreruddannelsen og for Jonstrup statsseminarium. Der har været positive træk og nydannelser – nævnt i det foregående, men den grundlæggende stemning har været usikkerhed.

Årsagen hertil er naturligvis de bestandige nedskæringer – i optagelsestal og i budgetter. Seminariet har forstået de nedskæringer, der skyldes fald i børnetal, selv om vi i årevis har kunnet konstatere, at de ministerielle prognoser for lærerbehov var urigtige, i alt fald for Jonstrup-dimittenders vedkommende. Og seminariet må selvfølgelig dele kår med andre undervisningsinstitutioner, når folketing og minister træffer beslutninger om omrokeringer eller nedskæringer, hvad enten de accepteres eller ikke. Men det forbliver uforståeligt, at denne nedskærings-proces synes at være endeløs. Den har foreløbig været i 10 år, og stadig melder hvert nyt ministerielt udspil om nye nedskæringer.

Et andet problem – som hænger sammen med det foregående – er de modsigelsesfyldte politiske tilkendegivelser. På den ene side: Alle de nuværende seminarier skal bevares. På den anden side: Læreruddannelsen er for dyr. For seminariet er det indlysende, at der er en kobling mellem de to udsagn, således at det sidste i væsentlig grad er en konsekvens af det første. Da undervisningsministeriet i 1983 satte et konsulentfirma til at undersøge blandt andre Jonstrup seminarium, konkluderede rapporten (bilag 8.7), at “den optimale udnyttelse af lærerressourcerne til linjefag ville kunne opnås ved at starte 4 spor hvert år, hvilket altså er mere, end der aktuelt er givet tilladelse til”.

Det er endelig et problem for et statsseminarium, at uddannelsespolitikken i stigende grad ideologiseres, i alt fald når konsekvensen er, at der udsendes modstridende signaler fra politikerne. Seminariet er på en gang bygget ind i et system, der har den til enhver tid siddende undervisningsminister som sin øverste chef – og offer for en konflikt om mål, indhold og bevillinger. Det er svært for en institution, hvis opgave ikke mindst er at sætte værdier og ideologier under debat, at forholde sig til og få styr på en sådan konflikt.

For uddannelsen har de grundlæggende problemer i de forløbne år gang på gang vist sig at være konflikten mellem engagement, åbenhed, videbegærlighed på den ene side og præcise videnskrap, pensum, eksamen på den anden side. Begge dele er helt nødvendige i uddannelsen. Men de to krav har en beklagelig tendens til at udelukke hinanden.

Jonstrup Statsseminarium på Tibberup Skole 1987

– praktik på en anden måde

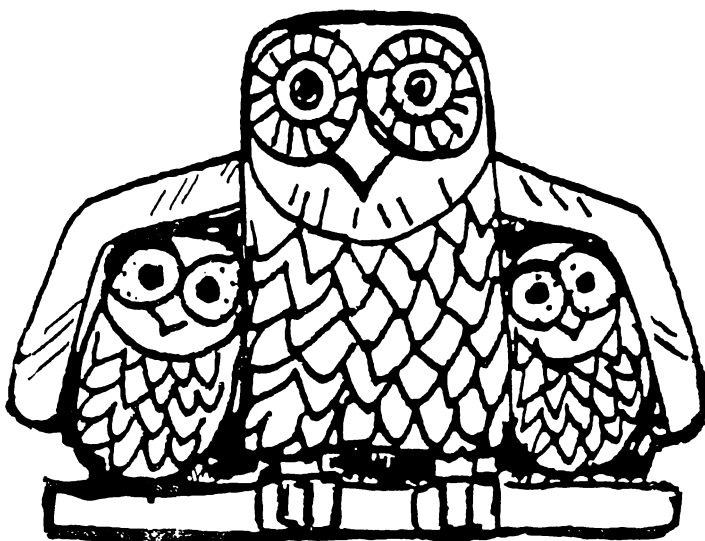
I denne artikel er der hentet uddrag fra et hæfte, der er udarbejdet i forbindelse med 4. årgangs »overtagelse« af TIBBERUPSKOLEN.

Kort kan det konstateres, at de studerende langt overvejende fandt, at det var et særdeles positivt indslag i uddannelsen. Det blev stærkt fremhævet, at det havde været meget tidskrævende, men der var ikke enighed om at foreslå at placere et evt. lignende arrangement på en anden årgang end fjerde.

Lærerne kunne ligeledes referere, at eleverne havde vurderet de tre dage langt overvejende positivt – og anderledes end de normale skoledage.

Der er fremstillet en video – ca. 25 min. – som vil kunne udlånes.

Vagn Mathiasen

Sådan begyndte det

Skoleinspektør Flemming Søgård henvendte sig i november 1986 til rektor for at drøfte muligheden af, at en årgang studerende »overtager« skolen i 2 undervisningsdage i september 1987 i forbindelse med, at lærerkollegiet eksternt afholder pædagogiske dage.

Efter en drøftelse på sidste praktikudvalgsmøde blev det overdraget undertegnede at indtage en indledende forhandling med skolen.

Denne fandt sted den 22. januar. Det skal nævnes, at ideen til arrangementet er kommet fra Marselisborg Seminariums overtagelse af Gammelgårdsskolen i uge 37 i 1986. Der er udarbejdet en rapport om dette arrangement – denne kan lånes af undertegnede; vi har den kun i ét eksemplar.

Tibberup skole vil i næste skoleår have 25 normalklasser + 5(6) specialklasser. En årgang lærerstuderende skulle således kunne bemande skolen med 2(3) lærerstuderende pr. klasse. Det er ikke tanken, at normalskemaet skal følges, men derimod at der planlægges et tema for de enkelte klasser, evt. klassetrin, der løber over de to dage.

Der knyttes en seminarielærer til hvert stamhold. Det tænkes, at viceskolelederen fungerer som skoleinspektør og undertegnede som viceinspektør.

Skolen mener at kunne financiere bustransporten til og fra seminarieret, og mener også at kunne skaffe midler til evt. forøget materialeforbrug.

På Marselisborg var det overdraget 2. årgang at deltage i arrangementet, og det blev betragtet som »forlagt« undervisning, således at stamholdenes lærere kunne deltage i afviklingen.

Der tænkes nedsat en arbejdsgruppe, som fra seminarieret skal bestå af 3 studerende, 3 stamholdslærere og undertegnede.

Forslag til placering: 17. og 18. september.

Vagn Mathiasen

Tibberupskolen er igang med enestående projekt

Vi forsøger at kombinere et lærerinternat og en efterfølgende emneuge under den fælles titel: »Anderledes«.

Men hvem »passer« så eleverne, mens skolens personale er på internat på Rådvad Vandrerhjem (onsdag, torsdag, fredag den 30. september og 1.-2. oktober)?

Det gør 4. årgang på Jonstrup Seminarium!

Det nye er, at det kun een gang før i Danmark er sket, at et seminarium »overtager« en skole.

Vi har givet de kommende lærere frit slag i de tre dage, de overtager undervisningen. De kan organisere eleverne som de vil, f.eks. sætte elever fra 2. klasse og 8. klasse sammen. og de må lave med eleverne, hvad de vil – bare de er enige med eleverne om det!

Det er en spændende udfordring for et seminarium at få det totale ansvar for en stor arbejdsplads, som en skole jo er. Alt fra kontor til kantine skal fungere. og ikke mindst skal de kommende lærere sætte liv i sig selv og eleverne, begejstre dem, gøre dem nysgerrige og give dem lyst til og mulighed for – at udfolde sig.

Med andre ord kan Jonstrup Seminariums ophold på Tibberupskolen også betegnes som en slags super-praktik – uden vurderende lærerblikke i nakken!

Skolens formelle leder bliver i disse dage viceskoleledertør Holger Scheibel fra Helsingør Skolevæsen, og viceinspektør bliver praktikle-der Vagn Mathiasen fra Jonstrup Seminarium.

Det spændende er også, om »jonstrupperne« kan bruge erfaringerne fra folkeskolens dagligdag tilbage på seminarierne.

Imens er Tibberupskolens personale som sagt på internat. Og hvad laver de så der?

Ja, dette internat er det tredje i en række med den overordnede titel: Etik og moral. De to foregående kurser har været af mere teoretisk art. Dette tredje får et mere praktisk, konkret udtryk, idet lærerne denne gang har besluttet, at dagene skal bruges til at planlægge en emneuge, som løber af stablen ugen efter efterårsferien med titlen: Anderledes. Et tema som jo nok skulle give anledning til etiske og moralske overvejelser for elever og lærere. F.eks. anderledes hvad angår bo- og leveform, hudfarve, religion, seksualitet ... og så videre!

For os på skolen, og nok for folkeskolen i almindelighed, er dette projekt noget nyt og anderledes, idet vi prøver at forene denne store tre-trins-raket under samme paraply:

Jonstrup Seminarium - Rådvad Vandrerhjem - Emneuge

Projektet falder i god tråd med det nye 7-punkts-program, som blev vedtaget i folkettingen den 25. maj i år. Her tales der bl.a. om at skabe helhed og sammenhæng og fællesskab i elevernes og lærernes dagligdag.

Det er det, vi gør nu!

Endvidere tales der om, at seminarierne og de lærerstuderende skal i større og bedre kontakt med folkeskolen.

Det er også det, vi gør nu!

Vi håber, at De har fået lyst til at aflægge skolen et besøg for at høre nærmere om projektet og se, hvad der rent konkret sker på skolen.

I første omgang vil vi anbefale Dem at besøge os, mens Jonstrup Seminarium overtager skolen:

Onsdag den 30. september - torsdag den 1. oktober - fredag den 2. oktober.

Ring og få en aftale med enten Holger Scheibel eller Vagn Mathiasen, som så vil sørge for den videre kontakt til elever og lærere.

Æresmedlem af Jonstrupsamfundet

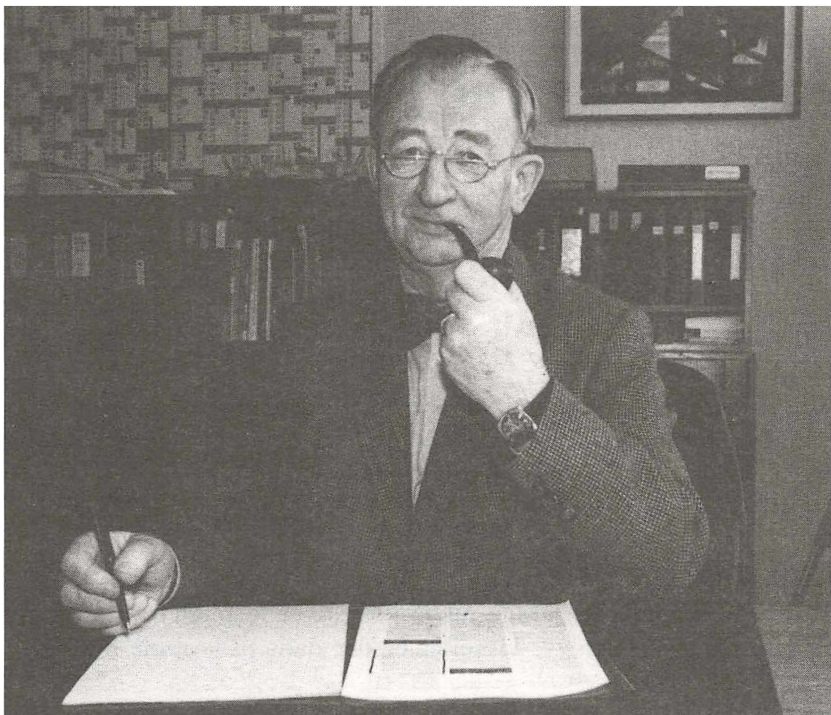
Ved årsfesten i 1987 blev det nye Jonstrupsamfunds 2. æresmedlem udnævnt. Johs. Eliassen, skoleinspektør, Dronning Margrethes Vej 39, 4100 Ringsted, ønskes herved hjerteligt til lykke.

Bestyrelsen

LIDT BIOGRAFI

Det begyndte ude på bondegården. Der var dengang et utal af lærker og viber. I engen voksede engkarse og gøgeurt i rigt flor, og storken kom på besøg. I åen strømmede krystalklart vand. – Skolegangen var i starten hveranden dag. I spidssnude træsko gik man ad markskel og -veje til den »stråtækte«. – Men så blev jeg – ene af syv søskende – sendt i realskolén. Efter realeksamen i 1929 var jeg bondekarl hjemme på gården. Jeg havde ikke rigtigt bestemt mig for, hvad jeg ville være. Min far og min skolebestyrer bestemte imidlertid – uden at jeg blev spurgt – at jeg skulle være lærer. I februar 1931 kom jeg på repetitionskursus i præparandklassen i Karise. Foruden megen viden fik man her lært at bestille noget. Optagelsesprøven blev vel overstået, og i august begyndte opholdet på det gamle Jonstrup – fire år, som jeg må betegne som værende blandt de allerbedste i mit liv. – Det var på det første hold med fire års uddannelse. – Efter lærereksamen skulle først syv måneders militærtjeneste overstås. I februar 1936 var jeg parat til at tage fat på lærergerningen, men der var dengang ca. 1000 lærere ledige. Det blev dog ret hurtigt til nogle korte vikariater. Dengang var der et amtskontor, hvortil man indsendte sine eksamenspapirer, og derfra kunne man så blive tilkaldt til eventuelle jobs. I efteråret 36 så det lidt sort ud. Jeg tog så selv til nogle byskoler for at tilbyde min arbejdskraft.

En fredag kort før jul besøgte jeg Ringsted borgerskole. Følgende mandag blev jeg tilkaldt til et ugelangt vikariat. I juleferien fik jeg tilbud om et vikariat ved samme skole – varighed indtil sommerferien

- skemaet omfattede 36 timer, hvoraf de 27 var religionstimer. - Jeg sagde tak. - Det blev begyndelsen til 46 års ansættelse ved Ringsted kommunale skolevæsen, hvor jeg kom igennem alle former for ansættelse. Et åremål indeholdende mange spændende, gode og mindre gode oplevelser. Krigens vanskeligheder med beslaglæggelse af skole, lokalemangel, nybygninger - en overgang var den Danmarks største kommuneskole med ca. 1960 elever. - Men en ny skole, Dagmarskolen blev planlagt, og jeg var den heldige og lykkelige, der fik lov til at være med i opbygningen og stå som leder af den fra indvielsen i 1966 og til jeg søgte min afsked i 1982.

Det er med stor teknemlighed og glæde, jeg ser tilbage på det store åremål, der blev forundt mig at virke i folkeskolens tjeneste.

J. Eliassen

Årets gang på Jonstrup i dag

ØJETUR

Øjeturen er en slags »optagelsesritual«, som 2. årgang arrangerer for første årgang. Dette foregår som regel om dagen, og om aftenen er der fest for hele seminarieret.

JULEMUSIKAFTEN

Alle studerende, som har indstuderet musikstykker eller sange, har mulighed for at opføre dem denne aften. Endvidere er der fællessang og julehygge, som regel et festligt arrangement.

JULEFROKOST MED REVY

3. årgang står for den årlige julefrokost og er forpligtet til at opføre en ofte original julerevy. Herefter er der dans til levende musik.

FØDSELSDAGSFEST

Seminarierets fødselsdag i foråret arrangeres af Jonstrupsamfundet. Om eftermiddagen afholdes generalforsamling samt et pædagogisk foredrag af en »gæstetaler«. Om aftenen er der fællesspisning, eventuelt optræden og efterfølgende dans.

FORÅRSKONCERT

Denne aften er det fortrinsvis de studerende (4. årgang), som har musik på linje, som optræder. De opfører deres såkaldte SMAK-opgaver, hvilket vil sige »skabende musikalsk aktivitet«. Denne opgave er en del af de studerendes eksamen.

De sidste par år har idræt, håndarbejde og formning også været repræsenteret og vist deres eksamensopgaver.

DIMMISSIONSFEST

De, som er så heldige at være blevet rigtige lærere, bliver fejret ved denne fest, arrangeret af 3. årgang.

Ud over de nævnte arrangementer er der en dag med såkaldt »ølka-sefodbold«, her får det vindende hold en kasse øl – og en dag med »snapsevolley«, hvor det vindende hold altså får en flaske snaps. Endelig skal nævnes fredagscafeen, hvor der de fleste fredage er en eller anden form for underholdning – musik, sang eller andet.

Merete Jensen & Ann-Dorte Bech

Dimitterede

ved sommereksamen maj/juni 1987

hold IV-1

83001	Altschul, Michael	010661
83008	Berget, Jytte	031042
83011	Christensen, Jens Hareskov	090563
83012	Grevsen, Ulla Sigrid	031161
83020	Hohwü-Christensen, Mette	220161
83021	Jørgensen, Bjarne Valentin	080960
83023	Larsen, Henrik	170561
83033	Nielsen, Jan Lillevang	180947
83040	Pedersen, Henriette	210463
83034	Refstrup, Inge	160859
83037	Skotte, Anders	081161

hold IV-2

83045	Damgaard, Henrik Høj	190957
83048	Dehlie, Vibeke.....	170360
83049	Elkjær, Andreas	050961
83050	Frandsen, Kit Thyge.....	020162
83054	Hansen, Helle Karin.....	060261
83060	Knudsen, Helle Goltz.....	130262
83062	Larsen, Marianne Eckhardt	110362
83070	Madsen, Anne.....	130661
83071	Nielsen, Alan Robert	281158
83072	Nielsen, Kirsten Margrethe.....	250946
83076	Rødsgaard, Jette Eldal.....	230361
83080	Toft-Jensen, Ingrid	290548
83082	Wibrand, Vibeke.....	130543

Hold IV-3

83094	Andersen, Kirsten	020537
83098	Binder, Anne-Mette	020763
83123	Christiansen, Lars	240861
83047	Damgaard, Niels Høj	250959
82076	Hansen, Birgitte Duckert	020960
83103	Henriksen, Morten	291058
83104	Høy, Anne Dorte	131262
82114	Jacobsen, Anne Abery	151261
83107	Johannessen, Michael	091262
82031	Larsen, Jakob Dalsgaard	140460
82094	Palludan, Birgitte	030662
83117	Skotte, Flemming	010662
83121	Vikingsholm-Nielsen, John	200755

Udover 8. semester

82037	Nielsen, Peter Rene	031258
79057	Jensen, Flemming Leif	290350
79142	Kløczl, Susanne	260758

Eksterne studerende

E 85-25	Andersen, Lars Johannes	150652 (SO)
E 85.30	de la Cour, Tine Dornonville	010544 (SL)
E 85-31	Fleron, Winnie Marie	121139 (EN)
E 85-14	Gad-Hansen, Karen.....	110738 (MU)
E 84-16	Hansen, Elisabeth	210117 (TY)
E 85-17	Jensen, Birthe	190454 (MU)
E 85-19	Kursch, Frans Filip.....	270357 (MU)

E 85-08 Poulsen, Sannie Jane Torø 080552 (HÅ)

tilstedeværelsesbevis

3 studerende har fået bevis for VPK

Dimitterede ved vintereksamen januar 1988

årgang 83

83004	Andreassen, Helene Rée	020148
83052	Frederiksen, Hanne	270961
82001	Gretoft, Henrik.....	161161
83012	Hansen, Kirsten.....	141160
83057	Hansen, Kaare Ruben.....	020160
83109	Larsen, John Høholt	250562
83114	Nielsen, Hanne Winther	100443
83074	Nielsen, Mette Vilhelmsborg	040761
80092	Windfeldt-Hansen, Henry Chr.	290957

årgang 82

82082	Knudstrup, Ida.....	080957
82007	Larsen, Henrik	261161

årgang 77

77099	Kjeldsen, Else Gårdsvig	290156
-------	-------------------------------	--------

Love for Jonstrupsamfundet

- 1. Navn:**
JONSTRUPSAMFUNDET
- 2. Hjemsted:**
Jonstrup Statsseminarium, Trongårdsvej 44, 2800 Lyngby
- 3. Formål:**
Formålet er:
At udvikle og fremme seminariets og medlemmernes pædagogiske muligheder,
at fungere som bindeled mellem nuværende og tidligere studerende, lærere og øvrige ansatte,
at bevare og styrke historiske værdier med rødder i seminariets virke,
at samle og registrere effekter i det historiske arkiv
JONSTRUPSAMFUNDETS MINDESTUE.
- 4. Aktiviteter:**
JONSTRUPSAMFUNDETS aktiviteter omfatter: Årsmøde, kulturel virksomhed, foredragsvirksomhed, publikationsvirksomhed, prisopgaver, information om legater og fondsmidler, mm.
- 5. Medlemsdefinition:**
Som medlem kan optages alle, som har eller har haft tilknytning til seminariet.
Generalforsamlingen kan efter bestyrelsens indstilling udnævne æresmedlemmer.
- 6. Generalforsamling:**
Generalforsamlingen er JONSTRUPSAMFUNDETS øverste myndighed.
- 7. Indkaldelse:**
Generalforsamlingen, der afholdes hvert år i forbindelse med seminariets årsfest, indkaldes med mindst 3 ugers varsel gennem »Folkeskolen« og »Tidens Skole« samt ved opslag på seminariet.
- 8. Ekstraordinær generalforsamling:**
Ekstraordinær generalforsamling indkaldes såfremt mindst 25 medlemmer fremsender skriftlig begæring herom til bestyrelsen. Indkaldelsen foretages som til den ordinære generalforsamling.

9. **Generalforsamlingens dagsorden:**

Dagsordenen indeholder mindst følgende punkter:

1. Valg af dirigent
2. Bestyrelsens beretning
3. Regnskab
4. Drøftelse af det kommende års arbejde
5. Indkomne forslag
6. Meddelelse af navne på de af studerende, lærere og øvrige ansatte udpegede medlemmer til bestyrelsen, samt disses suppleanter.
Meddelelse af navne på opstillede kandidat- og suppleantlister.
7. Opstilling af kandidater
8. Valg af formand
9. Valg af den øvrige bestyrelse
10. Valg af revisorer
11. Eventuelt
12. Godkendelse af referat

10. **Bestyrelse:**

JONSTRUPSAMFUNDET ledes af en bestyrelse på 7 medlemmer.

11. **Kontingent:**

Generalforsamlingen fastsætter det årlige kontingent, lærerstuderende betaler halvt kontingent.

12. **Regnskabsår:**

Regnskabsåret følger kalenderåret.

13. **Stemmeret:**

Fremmødte medlemmer, der har betalt det fastsatte kontingent for det forudgående kalenderår, har stemmeret på generalforsamlingen, og de er samtidig valgbare.

14. **Kandidatlister:**

Kandidatlister (underskrevet af mindst 5 og højst 10 medlemmer) indsendes til sekretæren eller afleveres til dirigenten ved generalforsamlingen.

15. **Valg til bestyrelsen:**

- a. Formanden vælges af generalforsamlingen for 1 år.
- b. 1 medlem og 1 suppleant udpeges hvert år inden generalforsamlingen af seminariets studerende.
- c. 1 medlem og 1 suppleant udpeges hvert år inden generalforsamlingen af seminariets lærere og øvrige ansatte.

- Navne og adresser på de under b. og c. udpegede bestyrelsesmedlemmer og suppleanter offentliggøres ved generalforsamlingen.
- d. 2 medlemmer og 2 suppleanter vælges hvert år af generalforsamlingen for en 2-årig periode.
 - e. Ved den stiftende generalforsamling vælges: 4 medlemmer og 4 suppleanter. Umiddelbart efter valget afgøres det ved lodtrækning af dirigenten, hvilke 2 medlemmer og 2 suppleanter, der afgår efter 1 år.
 - f. Alle valg foregår ved skriftlig afstemning blandt de fremmødte medlemmer.
Genvalg kan finde sted.
 - g. Kandidater som opnår højest stemmetal, er valgt, og de næstfølgende stemmetal indtræder som suppleanter.
 - h. Alle øvrige afgørelser på generalforsamlingen træffes ved almindelig stemmeflerhed, dog kræver nedlæggelse af JONSTRUPSAMFUNDET $\frac{2}{3}$ majoritet ved to på hinanden følgende generalforsamlinger.

16. Revisorer:

Generalforsamlingen vælger hvert år 1 revisor og 1 revisorsuppleant for en 2-årig periode.

Ved den stiftende generalforsamling foregår valget som anført under punkt 15 e.

17. Bestyrelsens konstituering:

Bestyrelsen konstituerer sig umiddelbart efter generalforsamlingen med næstformand, sekretær og kasserer.

18. Underskrift:

Formanden tegner JONSTRUPSAMFUNDET. Ved formandens forfald underskriver næstformand og kasserer i forening. JONSTRUPSAMFUNDET forpligtes juridisk af formandens og et bestyrelsesmedlems underskrifter i forening.

19. Redaktør:

Til at redigere JONSTRUPBOGEN og de andre publikationer kan bestyrelsen udpege en redaktør. Såfremt redaktøren ikke er medlem af bestyrelsen, kan han/hun indkaldes til bestyrelsesmøde, hvis der er emner med tilknytning til publikationsvirksomheden på dagsordenen.

20. Honorarer:

Løbende honorarer i forbindelse med publikationsvirksomhed, eller andre opgaver, som bestyrelsen ønsker løst, skal forud godkendes af generalforsamlingen.

21. Publikationer:

Medlemmerne skal tilbydes publikationerne til en lavere pris end den, de sælges for til ikke-medlemmer.

22. Lovændringer:

Ændring af disse love sker ved almindelig stemmeflerhed på en generalforsamling.

23. Mindestuen:

- a. JONSTRUPSAMFUNDETS mindstue ejer de i mindstuen på Jonstrup Statsseminarium opbevarede arkivalier og andre minder om livet på Jonstrup.
- b. JONSTRUPSAMFUNDETS mindstue bestyres af en bestyrelse på tre medlemmer. Disse supplerer sig selv. Bestyrelsen kan tiltrædes af en lærer på seminariet, valgt af lærerrådet. Bestyrelsen vælger en formand.
Bestyrelsen er dog identisk med JONSTRUPSAMFUNDETS bestyrelse, når dette eksisterer.
- c. Pengemidler, som tilfalder JONSTRUPSAMFUNDETS mindstue, forvaltes af bestyrelsen.
- d. JONSTRUPSAMFUNDETS mindstues arkivalier og andre minder kan ikke afhændes af bestyrelsen. I tilfælde af ophævelse af JONSTRUPSAMFUNDETS mindstue, skal arkivalier og andre minder samlet overdrages til et offentligt arkiv.
- e. JONSTRUPSAMFUNDETS mindstue holdes åben for interesserede efter behov, dog mindst én gang årligt. Tidspunktet bekendtgøres i »Folkeskolen«.

24. Nedlæggelse:

Ved nedlæggelse af JONSTRUPSAMFUNDET (se punkt 15 h.) overgår eventuel formue til mindstuen.

25.

Lovene med de angivne ændringer vedtaget på den stiftende generalforsamling fredag den 12. september 1986.

*Andreas Frehr
dirigent*

Sådan bliver du medlem af JONSTRUPSAMFUNDET

Som du sikkert har erfaret, er det lykkedes at genoplive JONSTRUPSAMFUNDET.

Bestyrelsen kan med glæde oplyse, at over 99 tidligere og nuværende studerende på Jonstrup Statsseminarium allerede har indtegnet sig som medlemmer. Men vi skal selvfølgelig være mange flere, hvis de opstillede mål skal nås, og seminariets forventninger indfries.

Det drejer sig bl.a. om forberedelser til 200-års jubilæet i 1991.

En lang række andre opgaver skal løses og ideer til arrangementer udvikles, hvis JONSTRUPSAMFUNDET skal kunne leve op til formålet, som i lovene bl.a. udtrykker:

at udvikle og fremme seminariets og medlemmernes pædagogiske muligheder

at fungere som bindeled mellem seminariets nuværende og tidligere studerende, lærere og øvrige ansatte.

Indmeldelse i JONSTRUPSAMFUNDET kan foretages ved fremsendelse af navn, dimissionsårgang, adresse og postnummer til

JONSTRUPSAMFUNDETS kasserer,
Trongårdsvej 46, 2800 Lyngby

samt ved indbetaling af årskontingent kr. 50,00 til

postgirokonto 6 40 14 57

Bestyrelsen for JONSTRUPSAMFUNDET

Efter generalforsamlingen 11. marts 1988 har bestyrelsen følgende sammensætning:

Børge Hjermov, formand (1941) valgt til 1989
Allan Bäck (1972) valgt til 1989
Eyvind Lippert (1954) valgt til 1989
Hanne Helt (1962) valgt til 1990
Børge Nielsen (1942) valgt til 1990
J. Boisen Schmidt repræsentant for de ansatte
(Suppleant: Randi Asnæs)
Lisbeth Grünberg
(3. årgang) repræsentant for de studerende

Valgte suppleanter:

Jacob Dalsg. Larsen (1987) valgt til 1989
Kenneth Larsen (1987) valgt til 1989
Jette Hylby-Henriksen (1961) valgt til 1990
Henrik Larsen (1988) valgt til 1990

Revisorer:

Jens Christensen (1987) valgt til 1989
Verner Hylby-Henriksen (1961) valgt til 1990

Revisor-suppleanter:

Niels Ebbe Kærlyt (1942) valgt til 1989
Kaj Bonde valgt til 1990

Logokonkurrencens resultat

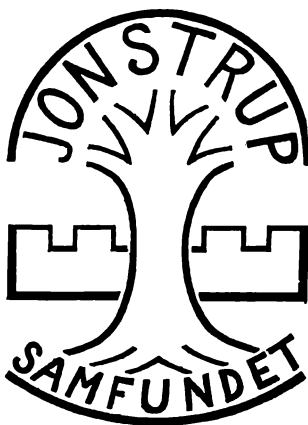
I sidste Jonstrupbog udskrev bestyrelsen en konkurrence om et nyt logo.

Ved konkurrencefristens udløb var der indkommet 1 forslag fra Ole Grove-Rasmussen.

Bestyrelsen har vedtaget, indtil videre, at fortsætte med at benytte »den gamle sten«, men takker Ole for den udviste interesse, og har kvitteret ved at udlevere de lovede flasker rødvin ved årsmødet i marts 88.

Allan Bäck

Det indkomne og præmierede forslag med begrundelse:

Uden at fordybe mig i tolkningen af logoet skal jeg tillade mig at nævne, at tanken om JONSTRUPSAMFUNDET som næring for JONSTRUP SEMINARIUM er repræsenteret, - og at JONSTRUP SEMINARIUM som »borgene« også er med. Hvad derudover kan lægges i overvejelser om træets placering inden for eller uden for borgmuren, borgmuren i sig selv, m.v. skal jeg lade være op til den enkelte iagttager.

Ole Grove-Rasmussen